

Naturvärdesinventering inför
detaljplan i Rönaby, Västerås
kommun

Dokumenttitel: Naturvärdesinventering inför detaljplan i Rönaby, Västerås kommun

Skapat av: ÅF Infrastructure AB (AFRY)

Författare och fältinventering: Elliot Örjes & Lars Bohlin

Kvalitetsgranskare: Lars Bohlin

Dokumentdatum: 2023-09-08

Beställare: Västerås stad

Omslagsfoto: AFRY

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund och syfte	3
3	Inventeringsområde	3
4	Metodik	4
4.1	Omfattning	4
4.2	Underlag för bedömning	5
	<i>Bedömningsgrunder för art</i>	5
	<i>Bedömningsgrunder för biotop</i>	5
5	Områdesbeskrivning	6
6	Dokumenterade naturvärden	8
6.1	Rödlistade och fridlysta arter	8
6.2	Invasiva arter	9
7	Resultat	10
7.1	Naturvärdesobjekt	10
7.1.1	Objekt 1	12
7.1.2	Objekt 2	13
7.1.3	Objekt 3	14
7.1.4	Objekt 4	15
7.2	Naturvårdsarter	16
7.3	Invasiva arter	16
8	Slutsats	17
9	Referenser	19

1 Sammanfattning

AFRY har på uppdrag av Västerås stad gjort en naturvärdesinventering av del av Rönaby inför detaljplaneläggning. Resultatet av inventeringen visar på att stora delar av området hyser påtagligt naturvärde främst genom tillgången på en varierad blandskog som domineras av lövträd och en rik, näringspåverkad flora. Resten av området består av en delvis starkt påverkad hävdberoende öppen mark med hävdgynnad flora. Om möjligt bör stora eller hela skogsområdet bevaras och skötas genom att hålla undan för inväxning av gran.

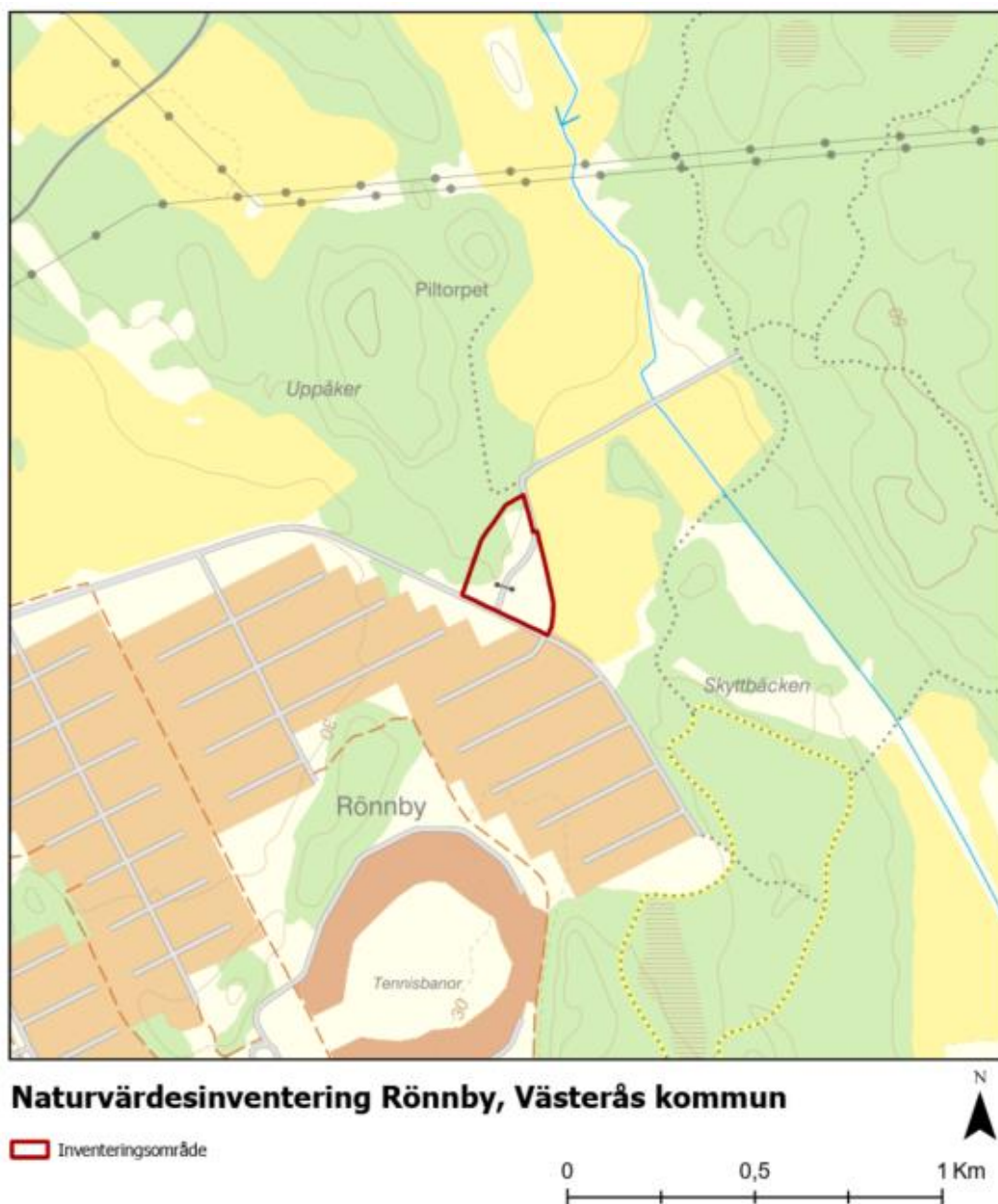
2 Bakgrund och syfte

AFRY har på uppdrag av Västerås kommun utfört en naturvärdesinventering (NVI) enligt Svensk Standard (199000:2014) på fältnivå med detaljeringsgrad medel och tilläggen invasiva arter och värdeelement. Inventeringen ingår som underlag till detaljplan inför planerad byggnation av en förskola på Rönaby i Västerås stad.

Syftet med naturvärdesinventeringen är att identifiera, avgränsa och lokalisera värdefulla naturmiljöer, naturvårdsarter och identifiera områden med invasiva arter och värdeelement. Resultatet av naturvärdesinventeringen har sammanställts i denna rapport och kommer att utgöra underlag för behov av naturhänsyn, skyddsåtgärder och justeringar i den fortsatta planeringen.

3 Inventeringsområde

Investeringsområdet omfattar ca 1,4 ha och är beläget i Västerås kommun. För orienteringskarta med naturvärdesinventeringen utmärkt, se Figur 1.

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdet Rönaby. Källa: Meta, Microsoft, Lantmäteriet.

4 Metodik

4.1 Omfattning

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad "medel" vilket betyder att minsta karteringsenhet är en yta på 0,1 ha eller mer, alternativt ett linjeformat objekt med en längd av minst 50 meter och en bredd på minst 0,5 meter. Tillägg för inventeringen var invasiva arter och värdeelement.

4.2 Underlag för bedömning

Syftet med naturvärdesinventeringen är att identifiera och bedöma det aktuella områdets naturvärden och betydelse för biologisk mångfald, enligt definitionen för Svensk Standard för naturvärdesinventering (SS 199000:2014) och Teknisk Rapport (SIS-TR 199001:2014).

Bedömningen görs utifrån bedömningsgrunderna för biotop och art och resultatet anges i form av naturvärdesklass. Följande naturvärdesklasser finns:

- Högsta naturvärde, *naturvärdesklass 1*, störst positiv betydelse för biologisk mångfald
- Högt naturvärde, *naturvärdesklass 2*, stor positiv betydelse för biologisk mångfald
- Påtagligt naturvärde, *naturvärdesklass 3*, påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
- Visst naturvärde, *naturvärdesklass 4*, viss positiv betydelse för biologisk mångfald

Bedömningsgrunder för art

Naturvårdsarter och artrikedom är två aspekter som ingår i bedömningsgrund art. Naturvårdsarter är ett samlingsbegrepp för bland annat skyddade arter enligt artskyddsförordningen, rödlistade arter, typiska arter (Natura 2000) och signalarter. Förekomst av naturvårdsarter och allmän artrikedom, indikerar att ett område har ett naturvärde med betydelse för biologisk mångfald. Naturvårdsarter och artrikedom bedöms på en fyrgradig skala för artvärde (obetydligt, visst, påtagligt och högt).

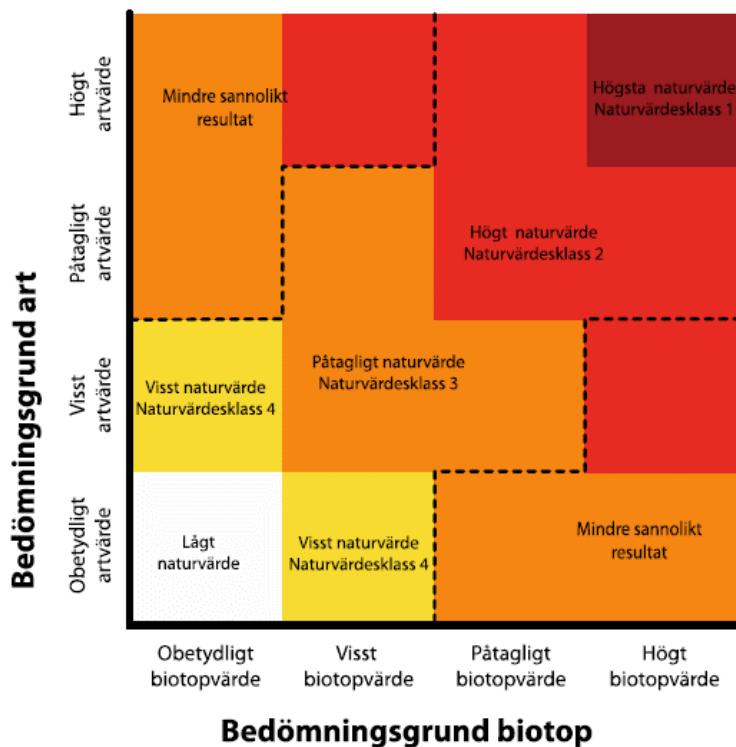
Bedömningsgrunder för biotop

Bedömningsgrunden biotop omfattar två aspekter; biotopkvalitet samt sällsynthet och hot. Med biotopkvalitet avses olika faktorer som formar biotopen, bland annat naturlighet (frånvaro av negativ störning), strukturer och element (trädålder och andel död ved, lodytor etc.), kontinuitet och objektets läge, storlek och form. Även biotopens sällsynthet och hot påverkar bedömningen. Med sällsynta biotoper avses biotoper som är mindre vanliga inom ett visst geografiskt område. Om den inventerade biotopen utgör en Natura 2000 naturtyp så ger det vägledning om att den är nationellt eller internationellt sällsynt.

Bedömningsgrunderna för biotop är precis som de för arter indelade i fyra nivåer, från obetydligt – till högt biotopvärde.

Bedömningsgrund för naturvärdesklassning

Utifrån det samlade värdet av artförekomst och biotopkvalitet görs sedan en klassning av naturvärdesobjekten utifrån en given bedömningskala, Figur 2.

Figur 2. Klassificeringar av ett naturvärdesobjekt vid naturvärdesbedömningen. Källa: SS 199000:2014.

5 Områdesbeskrivning

Området är uppdelat med skogslandskap i väster och öppet landskap i öster och området används i dagsläget för friluftsliv och rekreation, Figur 3. Enligt flygbilder, med referensår 1975, var majoriteten av inventeringsområdet öppen betesmark med endast en liten träbeklädd yta, Figur 4.

Naturvärdesinventering Rönaby, Västerås kommun

 Inventeringsområde

Ortofoto färg 0,5 m upplösning

0 0,15 0,3 Km

Figur 3. Ortofoto över inventeringsområdet från år 2022. Källa: Lantmäteriet, Esri

Naturvärdesinventering Rönaby, Västerås kommun

 Inventeringsområde

Hist. ortofoton, 1975 ref.år

0 0,15 0,3 Km

Figur 4. Ortofoto över inventeringsområdet från referensår 1975. Källa: Lantmäteriet, Esri

6 Dokumenterade naturvärden

6.1 Rödlistade och fridlysta arter

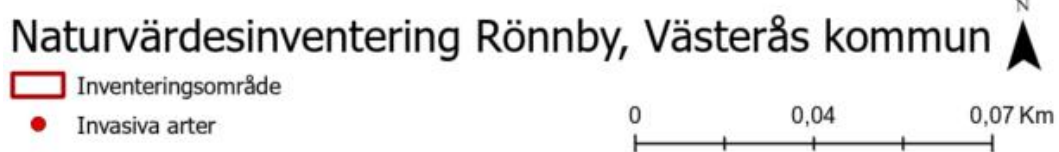
En utsökning av rödlistade och skyddsklassade arter har med en buffertzona utanför inventeringsområdet på ca 500 meter gjorts hos SLU Artdatabanken. Endast relevanta fynd för inventeringen tas med i naturvärdesbedömningen och beskrivs i Tabell 1. Inga skyddsklassade arter hittades inom inventeringsområdet.

Tabell 1. Rödlistade arter inom inventeringsområdet.

Art	Latinskt namn	Rödlistekategori	Fridlyst Ja/Nej
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN	Nej
Entita	<i>Poecile palustris</i>	NT	Ja
Grönfink	<i>Chloris chloris</i>	EN	Ja
Gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT	Ja
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT	Ja
Kråka	<i>Corvus corone</i>	NT	Ja
Tallbit	<i>Pinicola enucleator</i>	VU	Ja
Vanlig backsmörblom ma	<i>Ranunculus polyanthemos subsp. polyanthemos</i>	NT	Nej

6.2 Invasiva arter

Kanadensiskt gullris, vresros och parkslide finns rapporterade inom inventeringsområdet enligt Artportalen, se Figur 5.

Figur 5. Invasiva arter inrapporterade hos Artdatabanken inom inventeringsområdet. Källa: Lantmäteriet, Esri

7 Resultat

7.1 Naturvärdesobjekt

Vid naturvärdesinventeringen har fyra naturvärdesobjekt avgränsats varav 3 objekt har påtagligt naturvärde, klass 3, och ett har visst naturvärde, klass 4, Tabell 2. Kartor över resultatet från naturvärdesinventeringen visas i Figur 6.

Tabell 2. Identifierade naturvärdesobjekt och tilldelad naturvärdesklassning.

Objekt-ID	Naturtyp	Biotoper	Naturvärdesklass
1	Igenväxningsmark/Ängs och betesmark	Igenväxande f.d. betesmark	3
2	Ängs och betesmark	Igenväxande f.d. betesmark	4
3	Skog och träd	Blandskog	3
4	Skog och träd	Lövskog	3

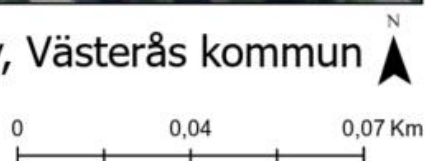

Naturvärdesinventering Rönaby, Västerås kommun

 Klass 3, Påtagligt naturvärde

 Klass 4, Visst naturvärde

 Inventeringsområde

Figur 6. Identifierade naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet.

7.1.1 Objekt 1

Naturvärdesklass: Påtagligt naturvärde, klass 3.

Naturtyp: Igenväxningsmark

Biotop: Övergiven ängs/betesmark

Naturvårdsarter: Gulmåra

Beskrivning

Öppen mark som är under igenväxning med bland annat hallonsnår, kirskaål, nyponrosor, vinbärsbuskar, havtorn, björk, pil, rysk lönn och högt gräs. Här finns två naturvärdesträd (äldre grov björk och äldre tall) och ett större stenblock inom objektet. Även spår av tidigare hävd finns kvar med gulmåra, stor blåkllocka och fyrkantig johannesört.

Motivering

Området bedöms erhålla ett visst biotopvärde genom att marken bidrar till variationen i området och är en övergång mellan de öppna markerna i öster och skogen i norr. Området har en variation av öppna partier, buskar och träd, varav två är naturvärdesträd. Förekomst av bärande buskar ökar underlaget till biologisk mångfald.

Artvärdet bedöms som visst på grund av förekomsten av hävdgynnade arter.

Sammantaget blir bedömningen påtagligt naturvärde, klass 3.

7.1.2 Objekt 2

Naturvärdesklass: Visst naturvärde, klass 4.

Naturtyp: Ängs- och betesmark.

Biotop: Öppen gräsmark

Naturvårdsarter: Gulmåra

Beskrivning

Starka tecken på tidigare hävdad mark med fyrkantig johannesört, vitmåra, kråkvicker, kärringtand, humleblomster och ett stort bestånd av gulmåra. Det finns även flerstammiga rönnar, större enar och en tall med tydliga tecken på att den fått växa i ett öppet landskap. Igenväxningen syns i området genom dominans av högt gräs och delvis av hallonsnår och nyponrosor samt enstaka trädgårdsrymlingar som druvfläder, spirea och rysk lönn. Under inventeringstillfället noterades det att många småfåglar befann sig inom objektet och även en hel del fjärilar. Delar av området är sönderkört och på två platser hittades den invasiva arten kanadensiskt gullris.

Motivering

Området bedöms erhålla ett obetydligt biotopvärde genom avsaknad av hävd och att objektet delvis är sönderkört.

Artvärdet bedöms som visst på grund av förekomsten av hävdgynnade arter.

Sammantaget blir bedömningen visst naturvärde, klass 4.

7.1.3 Objekt 3

Naturvärdesklass: Påtagligt naturvärde, klass 3.

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Blandskog

Naturvårdsarter: Blåsippa

Beskrivning

Blandskog som domineras av äldre tall, sälg och hassel. Markskiktet består av en rik växtlighet av blåsippor, måbär, örnbräken, smultron, bergslok och midsommarblomster. Enstaka död stående och liggande barr- och lövved. Myrstackar samt väl använd stig går genom området på gränsen till objekt 4.

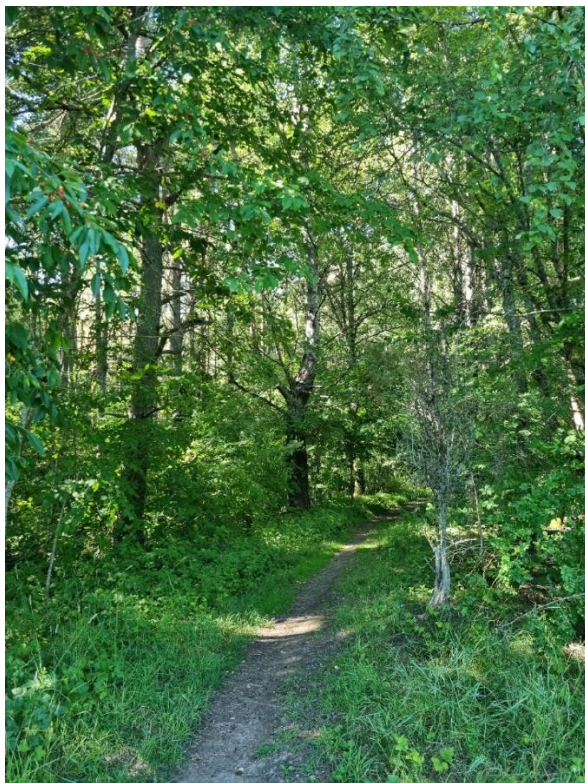
Motivering

Äldre tallar i en blandskog med rik undervegetation och döda träd. Även flertalet naturvärdesträd inom objektet. Växtligheten visar på ett ganska högt näringsinnehåll. Detta ger ett påtagligt biotopvärde.

Artvärdet bedöms som visst på grund av en rik förekomst av en fridlyst art.

Sammantaget blir bedömningen påtagligt naturvärde, klass 3.

7.1.4 Objekt 4

Naturvärdesklass: Påtagligt naturvärde, klass 3.

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Lövskog

Naturvårdsarter: Blåsippa, ringduva, koltrast

Beskrivning

Olikåldrig lövskog med gammal asp, björk, lönn och rön i trädskiktet. I markskiktet finns midsommarblomster, daggkåpa, blåsippor, bergslok, smultron, vitsippor, skogsklöver, midsommarblomster, örnbräken och hallonsnår samt kirskaål längs stigen. Inom objektet finns flertal naturvärdesträd varav några är stående döda träd, till exempel en död säl, och några är hålträd, till exempel en björk. I området fanns även vinbärssnäck, ringduva och koltrast.

Motivering

Äldre tall och asp med spår av att ha vuxit upp i ett mer öppet landskap och beklädd med lavar och mossor. Flera naturvårdssträd samt död stående ved. Olikåldrigt trädbestånd. Växtligheten visar på ett ganska högt näringsinnehåll. Detta ger ett påtagligt biotopvärde.

Artvärdet bedöms som visst på grund av rik förekomst av blåsippa samt förekomst av två vanliga fridlysta fågelarter.

Sammantaget blir bedömningen påtagligt naturvärde, klass 3.

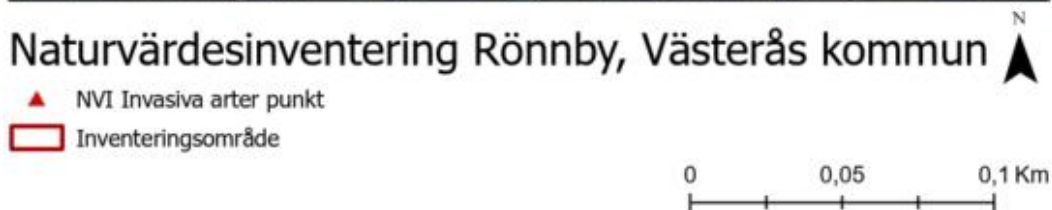
7.2 Naturvårdsarter

Tabell 3. Naturvårdsarter inom inventeringsområdet.

Art	Latinskt namn	Typ av naturvårdsart
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	Fridlyst
Gulmåra	<i>Galium verum</i>	Karakteristisk art i naturtyperna 2130 Grå dyner, 2330 Grässandhedar och 6270 Silikatgräsmarker.
Koltrast	<i>Turdus merula</i>	Fridlyst. Fågeldirektivet bilaga 2. Bernkonventionen bilaga 3. Bonnkonventionen bilaga 2. Livskraftig.
Hässleklocka	<i>Campanula latifolia</i>	Skoglig signalart, typisk art i naturtyperna 9020 Nordlig ädellövskog och 9180 Ädellövskog i branter.
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>	Häcker i skogsmark. Livskraftig. Fridlyst enligt 4 §. Fågeldirektivet bilaga 2
Stor blåklocka	<i>Campanula persicifolia</i>	Typisk art i naturtyperna 6270 Silikatgräsmarker och 6510 Slåttermarker.

7.3 Invasiva arter

Vid naturvärdesinventeringen påträffades två fynd av invasiva arter inom ett av naturvärdesobjekten, objekt 2, se Figur 9. Båda fynden var kanadensiskt gullris.

Figur 7. Invasiva arter inom inventeringsområdet. Källa_ Lantmäteriet, Esri.

8 Slutsats

Vid naturvärdesinventeringen avgränsades fyra naturvärdesobjekt, tre med påtagligt naturvärde (klass 3) och en med visst naturvärde (klass 4). Naturvärdesobjekten utgörs av en före detta ängs- och betesmark samt tre skogsområden.

De område som tilldelades påtagligt naturvärde utgörs av blandskogar med mycket löv och ligger i kanten av ett större skogsområde som sträcker sig mot nordväst. Intrång i dessa områden bör undvikas i den mån det är möjligt. Det södra området fungerar

som en bred bård mot skogen och innehåller en varierad miljö som passar bra i anslutning till skogarna i norr.

Den ängs- och betesmark som tilldelats visst naturvärde behöver restaureras om dess värde ska bestå eller fås att öka. Idag är delar av området sönderkört vilket minskar dess möjlighet till restaurering.

Slutligen påträffades också två förekomster av den invasiva arterna kanadensiskt gullris. I det fall detta område bebyggs, bör dessa massor tas omhand separat eller arten bekämpas för att förhindra ytterligare spridning i närområdet. Det senare gäller även om området skulle bevaras.

I den mån större träd avverkas inom utredningsområdet bör dessa i möjligaste mån bevaras i form av så kallade faunadepåer. Död ved är en mycket värdefull resurs som gynnar många organismgrupper såsom mossor, lavar, vedsvampar och insekter.

9 Referenser

Jordbruksverket, 2023. Naturtypsklassning i Ängs- och betesmarksinventeringen 2022.

Lantmäteriet, 2023. Historiska ortofoton.

Skogsstyrelsen, 2023. Signalarter 2013-04-15.

SLU Artdatabanken, 2023. Utdrag av samtliga arter (inkl. skyddsklassade) 2023-06-30.

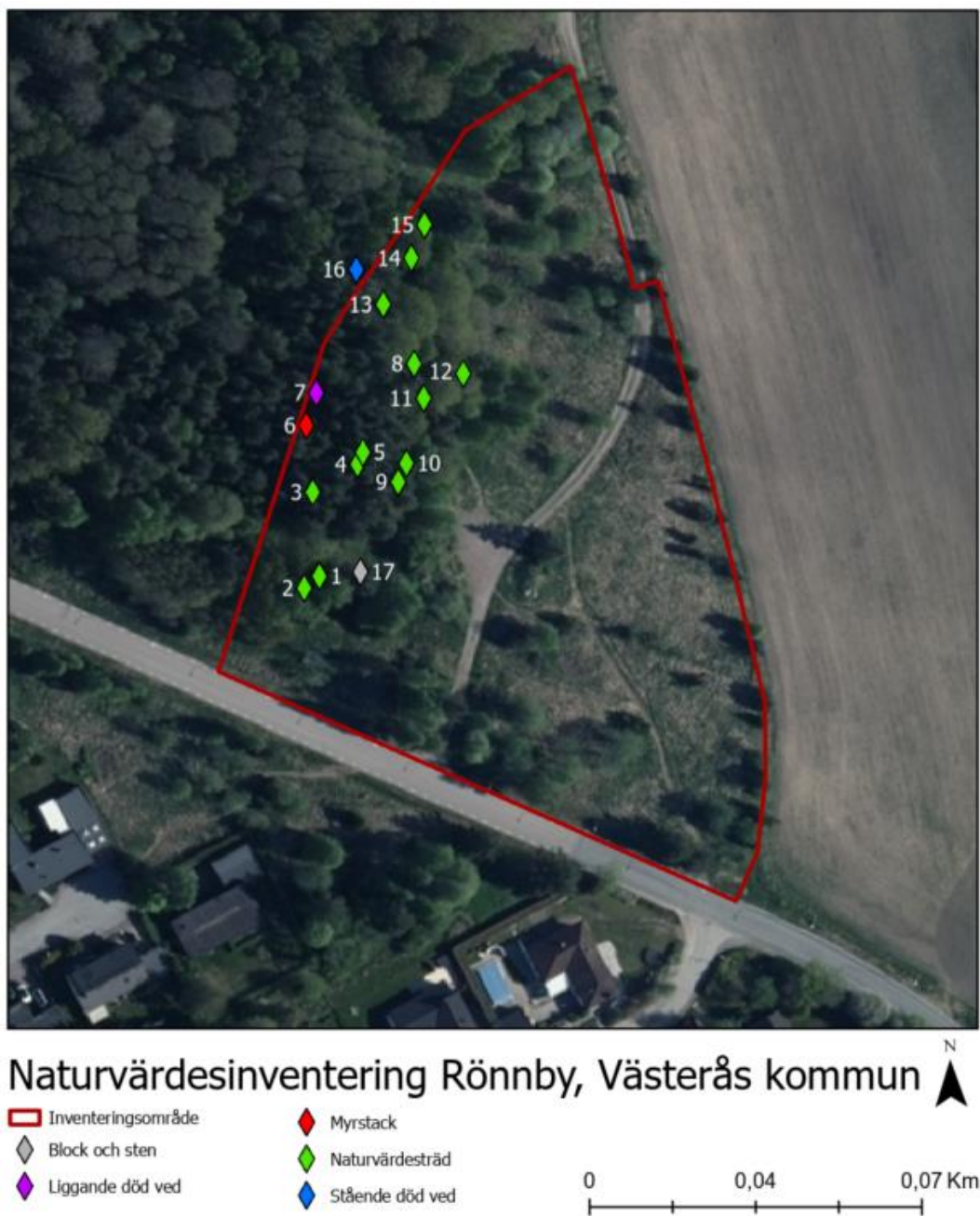
SLU Artdatabanken Artfakta. Besökt juli 2023.

Svensk Standard 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.

Teknisk rapport, SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000.

10 Bilaga 1 – Naturvärdeelement

Inom inventeringsområdet påträffades flertalet naturvärdeelement så som block och sten och naturvärdesträd. Placering av dessa samt kort beskrivning finns i figur 8 och tabell 4.

Figur 8. Naturvärdeelement inom inventeringsområdet.

Tabell 4. Naturvärdeelement inom inventeringsområdet samt typ och kort beskrivning.

OBJEKTID	Typ av värdeelement	Beskrivning
1	Naturvärdesträd	Äldre tall med döda grenar.
2	Naturvärdesträd	Äldre grov björk med döda grenar, vital.
3	Naturvärdesträd	Äldre tall, ganska grov bark, döda grenar.
4	Naturvärdesträd	Äldre tall med pansarbark och döda grenar.
5	Naturvärdesträd	Äldre tall med pansarbark och döda grenar.
6	Myrstack	Medelstor myrstack.
7	Liggande död ved	Medelgrov tall, delvis med barken kvar.
8	Naturvärdesträd	Grov asp med döda grenar.
9	Naturvärdesträd	Delvis död sälg medhåll vid marken.
11	Naturvärdesträd	Delvis död sälg med döda grenar och hål i marknivå.
12	Naturvärdesträd	Äldre tall som stått öppet tidigare.
13	Naturvärdesträd	Ganska klen, trolig död, björk med hål.
14	Naturvärdesträd	Grov asp, med döda grenar mossa och lavar.
15	Naturvärdesträd	Grov asp med mossa och lavar och döda grenar.
16	Naturvärdesträd	Äldre grov tall, flerstammig krona, tyder på hävd.
17	Stående död ved	Högstubbe sälg.
18	Block och sten	Stenblock.